

Recycling & retourpremie voor koel- en vrieskasten

Uitwerking van maatregel 43, Urgenda 40puntenplan voor 25% CO₂ besparing in 2020

Het falen van een inzameling structuur

Nederland kent al jaren een uitgebreide inzamelstructuur voor afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA). De inzamelstructuur bij gemeenten, retailers en kringloopbedrijven kent honderden brengvoorzieningen in Nederland. Ook is het met name voor grote apparaten normaal dat een oud apparaat wordt meegenomen door de retailer bij levering van een nieuw apparaat. Ondanks deze uitgebreide inzamelstructuur, blijft de inzameling achter bij de gestelde doelen.

AEEA blijkt onvoldoende te worden aangeboden door consumenten aan het systeem. Een fors deel van de grote apparaten verdwijnt via de metaalhandel om illegaal verwerkt te worden als “metaalschroot”. In 2018 werd 49% van de afgedankte apparaten ingezameld. Het behalen van de doelstelling van 65% voor 2019 is daarmee ver weg. Tot op heden hebben handhavende acties van de milieu-inspectie IL&T, een keten-breed plan van aanpak, waaronder een financiële regeling met de metaalbranche, nog onvoldoende geleid tot een betere inzameling en verwerking van AEEA. Het voorstel is om het hier voorgestelde stelsel in werking te laten treden indien deze maatregelen niet op korte termijn effect zullen hebben op de inzameling.

Een (kleine) verborgen klimaat ramp

Momenteel wordt slechts 44% van het groot witgoed juist verwerkt. Van alle koel- en vries apparaten wordt slechts 64% ingezameld en op de juiste wijze wordt verwerkt. Jaarlijks worden dus circa 360.000 koel- en vries apparaten niet op de juiste wijze verwerkt. Het is dus aannemelijk dat ieder jaar in Nederland 120.000 apparaten die CFK's of HFC's bevatten via metaal mixstromen ongeoorloofd verdwijnen en in metaal-shredders terecht komen, terwijl de broeikasgassen uitgestoten worden in de atmosfeer. Dit komt neer op een uitstoot van circa 274 Kton CO₂ per jaar. Deze uitstoot staat gelijk aan 1% van de jaarlijkse verkeersuitstoot (circa 100.000 personenauto's) of 0,14% van de totale Nederlandse uitstoot. Aanzienlijk dus.

Zonder sluitende kringloop bestaat er geen circulaire economie. Apparaten die niet worden ingezameld kunnen niet worden gerecycled of hergebruikt. In het huidige systeem verliezen we dus veel grondstoffen en stoten onnodig veel CO₂ uit. In het optimale circulaire systeem wordt 100% van de producten ingezameld, zodat vervolgens een juiste afweging kan volgen: hergebruiken of recyclen. Op dit moment heeft de producent echter te weinig invloed op het afdank-proces van de consument. Het bestaande systeem remt nu verdere ontwikkeling. Dat moet veranderen.

Verandering van Inzamelstelsel

Kern van het hier voorgestelde nieuwe stelsel is om de consument door een sterke financiële prikkel beter te laten inleveren. Daarbij is het belangrijk om door een uiterst transparante en zichtbare opzet van een recyclingbijdrage inzicht te tonen in de kosten en uitvoering van de retourketen. In de centrale opzet wordt expliciet ruimte gemaakt voor circulaire verandering, zonder dat dit streven onderhevig is aan financiële kosten-concurrentie tussen producenten.

In plaats van een statiegeldregeling wordt een retourpremie, een soort van cashback regeling, geïntroduceerd. Een statiegeldregeling zou immers vanwege de levensverwachting van nieuwe grote apparaten pas na 15 tot 20 jaar effect hebben op de inzameling. Bij de aankoop van een nieuw apparaat wordt een recyclingbijdrage betaald. Een deel van deze recyclingbijdrage is terug te ontvangen door de consument als hij bij aankoop een oud apparaat inlevert (de retourpremie). De retourpremie is een substantieel bedrag (bijvoorbeeld 20 euro), dat de Nederlandse consument aanspoort tot actie. Het resterende deel van de recyclingbijdrage wordt gebruikt voor de financiering van circulaire projecten en een deel van de operationele terugname kosten.

Het is de verwachting dat het effect van deze retourpremie 100% inzameling mogelijk maakt.

Circulaire ambities voor afgedankte elektrische apparaten

Een deel van de recyclingbijdrage zal worden besteed aan circulaire projecten. Het stimuleringsprogramma circulariteit dient als doel om een (meer) circulaire keten tot stand te brengen. Het zal zich richten op het opzetten van structurele stimulansen om de levenscyclus van de apparatuur te optimaliseren. Projecten zullen zich richten op levensduurverlenging, hergebruik van apparaten en onderdelen, en het stimuleren van de inzet van kunststof recycelaat in nieuwe apparaten. Ook het opzetten van een kennisinstituut wordt voorzien. De beschikbaarheid van voldoende financiële middelen zal naar verwachting bestaande barrières doorbreken.

Er wordt gekozen voor een zichtbare bijdrage om de maatschappelijke betrokkenheid en het bewustzijn van de consument te vergroten, op centraal niveau financiële ruimte te creëren voor circulaire ambities en terughoudendheid van producenten jegens kosten opdrijvende maatschappelijke elementen in te kaderen. De kosten voor de uitvoering zijn bij een zichtbare of onzichtbare bijdrage hetzelfde. Er zijn dus geen effecten op de totale prijs van het product. Veel consumenten denken overigens op dit moment nog steeds dat zij een verwijderingsbijdrage betalen bij aankoop van een nieuw apparaat.

Tariefdifferentiatie

Niet alle operationele kosten worden opgenomen in de recyclingbijdrage. Om het competitieve element niet verloren te laten gaan bij de introductie van een zichtbare recyclingbijdrage, zal een deel van de operationele kosten direct door de producenten worden afgedragen aan hun gekozen collectief als eigen bijdrage. De producenten collectieven krijgen uit de centrale recyclingbijdrage dus maar een deel van de operationele kosten vergoed. Ook het element van prijsdifferentiatie wordt in deze bijdrage vormgegeven. Milieuvriendelijke apparaten kunnen zo een hogere eigen bijdrage toebedeeld krijgen dan milieuvriendelijke apparaten. Het gewenste differentiatie effect treedt zo op: vervuilende producten worden duurder, milieuvriendelijke goedkoper.

De zichtbare recyclingbijdrage stimuleert de producent om zich in te zetten voor 100% inzameling. Er zal geen druk ontstaan op de inzamelsystemen om minder in te zamelen om zo kosten te ontwijken.

Een stelselwijziging: de resultaten

- Naar verwachting zullen de inzamelingpercentages de 100% benaderen
- 274 Kton CO2 uitstoot zal zijn vermeden
- Meer producten en onderdelen krijgen een tweede of derde leven
- Meer herbruikbare materialen zullen hun weg vinden naar nieuwe producten
- De materialen kringloop wordt gesloten
- De bewustwording bij de consument zal verbeteren
- Het systeem blijft gegarandeerd sturen op kosteneffectiviteit en efficiëntie
- De systeemverandering naar een meer circulaire aanpak is financieel gegrond

Breed gedragen

Dit voorstel wordt onderschreven door Weee Nederland, het overgrote deel van de gezamenlijke koel & vriesproducenten en Stichting Urgenda:

ACTIEPLAN KOELKASTEN

Mogelijke besparing voor 2020: 0,4 Mton CO₂

#Hetkanalsjehetwilt